
УДК 636.4:591.5:636.034.085

ВПЛИВ ЗБАГАЧУВАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ПОВЕДІНКУ СВИНЕЙ У
ПЕРІОД ДОРОЩУВАННЯ

М.М. Ченцов, здобувач освітнього ступеня доктор філософії (науковий керівник: доктор сільськогосподарських наук, професор А.В. Лихач)
*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Україна*

А.В. Лихач, доктор сільськогосподарських наук, професор
*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Україна*

Є.В. Баркар, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет, Україна

У природних умовах свині реалізують складну поведінку: пошукову, риючу, дослідницьку, ігрову тощо. В умовах промислового утримання обмежений простір і нестача стимулів призводять до агресивної поведінки та кусання хвостів. Одним зі шляхів її корекції є використання маніпулятивних

матеріалів чи збагачувальних об'єктів, що дозволяють свиням реалізувати свої природні стимули [2-5].

Як зазначають ряд дослідників А. V. Lykhach, V. Y Lykhach., М. В. Shpetny, О. Н. Mykhalko, S. V. Zhyzhka [4] маніпулятивними матеріалами для свиней можуть бути: солома, сіно, дерево, тирса, грибний компост, торф, водорості, чухала, мотузки, папір, газети, пластикові «іграшки», пляшки, рекреаційні ланцюги, шини, дерев'яні бруски, м'ячі, кулі, резинові іграшки тощо. На думку Н.А. Van de Weerd, С.М. Docking, J.E.L. Day, Р.І. Avery, S.A. Edwards [5] збагачувальні об'єкти мають відповідати чотирьом критеріям: посилювати видоспецифічну поведінку тварини; підтримувати або покращувати рівень їх здоров'я; покращувати економіку виробництва свинини; мають бути практичним у використанні. Разом з тим, вибір збагачення оточуючого середовища для свиней не має бути довільним, а повинен враховувати біологічні потреби тварин [2-3]. Маніпулятивні матеріали мають бути безпечними, здатними до деформації і цікавими для свиней та повинні стимулювати їх ігрову поведінку [5].

У зв'язку з вище наведеною інформацією, візуалізація поведінки поросят на дорощуванні за використання збагачувальних матеріалів у боксах є актуальним, практико орієнтованим питанням, а тому зумовило проведення науково-виробничого експерименту в даному аспекті. Дослідження проведене у свинокомплексі ПОП «Вікторія» (Миколаївська область) на поросятах, де материнською формою є велика біла порода, а батьківською – РІС 337. Сформовано 4 групи по 88 тварин: контрольна група – без збагачення; дослідні групи: мотузки (II), пластикові пляшки (III), пакувальний папір (IV). Спостереження проводили на 5, 35 і 65 добу експерименту за допомогою відеофіксації. Дані аналізували за допомогою програми *Statistica 12.0* (StatSoft Inc., 2014, www.statsoft.com). Для дослідження використовували такі рівні значущості: $P < 0,05$; 0,01 та 0,001 [1].

Встановлено, що на 5 добу свині дослідних груп демонстрували вищу дослідницьку поведінку порівняно з контролем ($P < 0,001$). Поросята III групи витрачали на взаємодію з об'єктом у середньому на 72,8 хв більше, ніж аналоги контрольної групи. Свині IV групи на 35 добу проводили більше часу з маніпуляцією об'єктом (+80,5 хв, $P < 0,001$). Проте до 65 доби спостерігалось зниження інтересу до мотузок (-7,8%) і паперу (-15%), тоді як до пляшок – зростання (+4,5%).

За рівнем агресивної поведінки встановлено, що її прояви (бійки, укуси, напади, сутички) були найвищими в контрольній групі, а найнижчими – у групі III. Це підтверджує ефективність пластикових пляшок як антистресового засобу, що імітує природну пошукову поведінку.

З огляду на вказане, використання збагачувальних об'єктів сприяє зниженню стресу та агресії серед поросят. Пластикові пляшки з зерном є найбільш ефективним об'єктом збагачення, зберігаючи інтерес тварин протягом усього періоду експерименту. Запровадження збагачувальних об'єктів

у промисловому свиначстві покращує благополуччя тварин та знижує ризики розвитку стереотипної поведінки.

Список використаних джерел

1. Аналіз біометричних даних у розведенні та селекції тварин : навчальний посібник / С.С. Крамаренко, С.І. Луговий, А.В. Лихач, О.С. Крамаренко. Миколаїв: МНАУ, 2019. 211 с.
 2. De Jong I. C., Prella I. T., Van de Burgwal J. A., Lambooij E., Korte S. M., Blokhuis H. J., Koolhaas J. M. Effect of environmental enrichment on behavioral responses to novelty, learning and memory and the circadian rhythm in cortisol in growing pigs. *Physiology and Behavior*, 2000. Vol. 68(4). P. 571-578. [https://doi.org/10.1016/S0031-9384\(99\)00212-7](https://doi.org/10.1016/S0031-9384(99)00212-7)
 3. Fàbrega E., Marcet-Rius M., Vidal R., Escibano D., Cerón J. J., Manteca X., Velarde A. The effects of environmental enrichment on the physiology, behaviour, productivity and meat quality of pigs raised in a hot climate. *Animals*, 2019. Vol. 9(5). P. 235. <https://doi.org/10.3390/ani9050235>
 4. Lykhach A.V., Lykhach V.Y., Shpetny M.B., Mykhalko O.H., Zhyzhka S. Influence of toys on behavioural patterns of pigs and their association with the concentration of serotonin in blood plasma. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*, 2020. Vol. 11(1). P.146-150. <https://doi.org/10.15421/022022>
 5. Van de Weerd H.A., Docking C.M., Day J.E.L., Avery P.J., Edwards S.A. A systematic approach towards developing environmental enrichment for pigs. *Applied Animal Behavior of Science*, 2003. Vol. 84. P. 101-118. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(03\)00150-3](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(03)00150-3)
-

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ**

І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

**ФАКУЛЬТЕТ ТВАРИННИЦТВА ТА
ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

**КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА
МОЛОКА ТА М'ЯСА**

НАУКОВІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТВАРИННИЦТВА У ХХІ СТОЛІТТІ

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 95-річчю від дня народження доктора
сільськогосподарських наук,
професора, академіка УАН
Григорія Олександровича Богданова
6-7 березня 2025 р.**

Київ - 2025

УДК 636:001.8«XXV»(092)
М 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції *«Наукові і технологічні виклики тваринництва у XXI столітті»*, присвяченої 95-річчю від дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка УААН Г. О. Богданова, м. Київ, НУБіП України, 6-7 березня 2025 року. 192 с.

Матеріали конференції подано у авторській редакції.